

Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej

zespół nr 62

Parafia pw. Świętego Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim

Inwentarz

Zbioru dokumentów pergaminowych i papierowych parafii pod wezwaniem Świętego Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim.

I. Dzieje parafii pod wezwaniem Świętego Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim

Pierwotną nazwą dla miejscowości, którą dziś nazywamy Nowym Miastem Lubawskim, były krzyżackie określenia “Juleborch”, “Jungborch”, “Julenburg”, “Nuwenmarkt”, “Neumarkt” czy “Neoforum”. 28 lutego 1937 roku nazwy “Nowemiasto/Pomorze” lub “Nowemiasto n/Drwęca” zmieniono na Nowe Miasto Lubawskie. Miasto obecnie leży na terenie województwa warmińsko-lubawskiego, stolicą powiatu nowomiejskiego oraz siedzibą dziekana nowomiejskiego.

W początkowym okresie funkcjonowania miasta należało ono do państwa Zakonu Krzyżackiego. W trakcie hołdu pruskiego, wśród osób oddających hołd Kazimierzowi Jagiellończykowi znaleźli się również przedstawiciele Nowego Miasta. Miasto przeszło do Korony w 1466 roku na podstawie rokowań II pokoju toruńskiego. Wojska krzyżackie opuściły miasto w 1468 roku. Na okres czterech lat (1521-1524) ponownie władą tym grodem zakon. Po tym krótkim okresie, aż do roku 1772 Nowe Miasto leży na terenie Rzeczypospolitej, w wyniku I rozbioru Polski przechodzi pod panowanie zaborcy pruskiego. Do Polski wraca na mocy Traktatu Wersalskiego w 1919 roku.

Przypuszcza się, iż parafię założyli krzyżacy jeszcze przed założeniem miasta i warowni, a więc przed rokiem 1320. Tereny te przed założeniem parafii należały do krzyżackiej diecezji chełmińskiej. Po roku 1320, parafia, jak również większość terenów po prawej stronie Drwęcy, stała się częścią diecezji pomezkańskiej. Biskupi chełmińscy toczyli z pomezkańskimi spory o te tereny, jednak kończyły się one niepowodzeniem. Dopiero w

efekcie reformacji biskupom chełmińskim powierzono administrowanie biskupstwem pomezańskim.

Niestety nie mamy zbyt wielu informacji o dziejach parafii nowomiejskiej w XIV i XV wieku. Wiemy, że w pierwszej połowie XIV stulecia rozpoczęto budowę świątyni, a pierwszy znany w źródłach pleban wymieniony jest w 1340 roku. Na krótko w mieście zapanowała reformacja, której początkowo zwolennikiem była również rodzina Działyńskich, starostów bratiańskich. Jednakże ostatecznie okazali się oni obrońcami katolicyzmu, fundując w 1624 roku klasztor dla reformatów. Został on jednak zniszczony podczas wojny szwedzkiej w 1629 roku, a ponowne nadanie otrzymali w pobliskich Łąkach.

Na terenie miasta w XVII i w XVIII wieku funkcjonowała szkoła parafialna, zaś w 1869 roku w Nowym Mieście założono progimnazjum, które przekształcono z zakładu naukowego dla chłopców.

W roku 1882, w efekcie spalenia kościoła w Łąkach, do Nowego Miasta przeniesiono słynącą łaskami figurę Najświętszej Maryi Panny. Koniec XIX i początek XX wieku nie przyniosły istotnych zmian w funkcjonowaniu parafii. II wojna światowa to czas aresztowań kapłanów nowomiejskich, już 5 września 1939 roku Niemcy zatrzymali ks. Leona Prybę. Zwolniony po miesiącu i powtórnie aresztowany w połowie listopada 1939 roku. Zmarł 14 sierpnia 1942 roku w Dachau. Identyczny los spotkał ks. Aleksandra Wilamowskiego, wikariusza nowomiejskiego, który zmarł 27 sierpnia 1941 roku. Drugi wikariusz ks. Tadeusz Jasiński, po aresztowaniu we wrześniu 1939 roku zbiegł, lecz został powtórnie aresztowany 15 listopada 1939 roku. W obozie Dachau doczekał wyzwolenia. Po zakończeniu II wojny światowej prześladowania dotknęły duchownych i parafian ze strony NKWD.

W 1992 roku parafia weszła w skład utworzonej Diecezji Toruńskiej, nadal będąc siedzibą dziekana nowomiejskiego.

W historii parafii, a więc odbiorcy analizowanego zbioru dokumentów, warto omówić bliżej sylwetki duchownych, o których wzmianki znajdujemy w zachowanym zbiorze. Do pierwszego z nich należy zaliczyć ks. Marcina Przebojewskiego, który urodził się w 1597 roku. Wyświęcony dla diecezji płockiej, do biskupstwa chełmińskiego inkardynowany w latach 1632/1633. W 1629 roku został mianowany proboszczem w Brzoziu, od 18 lipca 1832 również komendariusz nowomiejski. W kwietniu 1633 roku mianowany plebanem nowomiejskim.

Ważną postacią w nowożytnych dziejach parafii, ale także dla losu samych archiwaliów parafialnych, jest ks. Jan Paweł Ewertowski. Pochodził z rodziny chłopskiej, przed potopem szwedzkim, zamieszkującej Mikołajki. Po najeździe szwedzkim rodzina przeniosła się do Nowego Miasta. W 1689 objął probostwo nowomiejskie, w którym zasłynął jako gorliwy obrońca katolicyzmu. Walczył z luteranami, w czym miał sojusznika w osobie starosty bratiańskiego Tomasza Działyńskiego. Umacniał w lokalnych cechach ich katolicki charakter, fundował lub przyczyniał się do zakładania ołtarzy pod koniec XVII i w początkach XVIII wieku. Przyczynił się do odnowienia kościoła parafialnego. Pieczołowicie przechowywał również wszelkie dokumenty, wytworzone przez parafię lub zgromadzone w toku jej działalności. Świadczą o tym zachowane do dziś źródła pergaminowe i papierowe.

Poczet proboszczów nowomiejskich:

- Ridiger, 18 VI 1340
- Bernard Gramm, 26 VI 1490
- Jan Kolmner z Radzyna, pod 1546
- Tomasz Langius, 24 IV 1604 - 25 X 1605
- Jakub Żółtowski, 18 XII 1607 - 6 IV 1629
- Mateusz Żółtowski, 10 VII 1629 - 11 I 1632
- Marcin Przebojewski
8 VII 1632 - 11 I 1635 - komendariusz
12 I 1635 - 16 V 1674 - proboszcz
- Szymon Piotr Lipieński, 26 XII 1674 - 30 V 1689
- Jan Paweł Ewertowski I, 30 V 1689 - 12 VIII 1739
- Jan Ewertowski II, 20 V 1740 - 21 VIII 1778
- Andrzej Marcinkowski, 29 V 1779 - 11 I 1803
- Fabian Pawolski, 28 IX 1803-29 VIII 1816
- Paweł Ewertowski, XII 1817 - 8 VII 1834
- Ignacy Zyska, X 1834 - 28 II 1853
- Jan Kloka, 15 IX 1853 - 13 IX 1880
- Emmanuel Sommer, 15 II 1884 - 22 VII 1890
- Hermann Antoni Schapke, 2 I 1891 - 23 V 1908
- Klemens Pape, 23 IX 1908 - 7 IV 1936

- Leon Pryba, 1936 - 1939
- Alfons Mechlin, 1941 - 1986
- Stefan Tomasz Rejewski, 1986 - 9 IX 2005
- Zbigniew Markowski, 10 IX 2005 -

II. Dzieje zbioru dokumentów papierowych i pergaminowych parafii farnej Nowego Miasta Lubawskiego

Gromadzone przez parafie dokumenty były zapewne początkowo przechowywane w skrzyni lub osobnej szafie. Najprawdopodobniej pilnie strzeżone, gdyż zawierały potwierdzenia nadań, fundacji, odpustów i licznych przywilejów. Z uwagi na brak badań i milczenie źródeł, nie możemy nic więcej powiedzieć o miejscu przechowywania tych archiwaliów.

W roku 1928 o analizowanym zbiorze wiadomo było, że w archiwum parafialnym znajduje się “zbiór dokumentów od roku 1546 do 1784, m.in. 16 pergaminowych”¹.

Ostatnie informacje o miejscu przechowywania zbioru pochodzą z czasu jego przekazania do Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej przez proboszcza ks. kan. Zbigniewa Markowskiego dnia 6 października 2016 roku. Zbiór przejęto razem z pozostałą dokumentacją parafialną. W protokole przejęcia wpisano, iż archiwalia umieszczono w dwudziestu kartonach. Jednostki archiwalne nie zostały uprzednio spisane i zinwentaryzowane. Interesujący nas zbiór znajdował się w pojedynczych kopertach, które opisano i umieszczono w teczce z przekładkami. Do niej wklejono również spis dokumentów. z którego wynika, iż podczas jego tworzenia u twórcy znajdowało się 19 dokumentów z lat 1546-1784. Spis przedstawia się następująco:

1. Cracoviae 1546 - Zygmunt, Król Polski - papier - pieczęć - lat.
2. In bastro Kowaleniensi 1647 - Wyciąg uwierz. z aktów sądu grodzkiego Kowalewo w sprawie wdowy po Palet. Pom. Paw. Działyn - Działynski -papier -pieczęć -lat.

¹ *Diecezja chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny*, Pelplin 1928, s. 499.

3. Neofori 1680 - Rada Miejska - pożyczka 1000 guld. od Ks. prob. Przebojewskiego, papier - ślady pieczęci -polski
4. W Łąkorcu 1695 - Tomasz Działyński -papier -pieczęć -polski
5. Romae 1698 - Papierz Inocenty XII -pergamin -bula ołow. -lat.
6. Marienburg 1703 - Augustus II Król Polski -odpis - papier -lat.
7. W Łąkorcu 1709 -Tomasz Działyński -papier -pieczęć -lat.
8. Romae 1732 - Papa Clemens XII -pergamin -ślady piecz. -lat.
9. Romae 1742 - Benedictus XIV -pergamin -ślady piecz. -lat.
10. Romae 1743 - Benedictus XIV -pergamin -pieczęć -lat.
11. Varsaviae 1746 -Augustus III Król Polski -papier -większ. Krol. pieczęć -lat
12. Varsaviae 1746 -Augustus III Król Polski -papier -większ. Krol. pieczęć -lat
13. Romae 1750 -Benedictus XIV -pergamin -ślady piecz. -lat
14. Neofori 1751 -Rada Miejska -wyciąg uwierz. z protok. Miejskich -pieczęć -papier - polski
15. Romae 1756 - Benedictus XIV -pergamin -ślady piecz -lat.
16. Guido Urselli, episcop Caesane 1763 -papier -reszty piecz. -lat -relikwy. welonu N.M.P
17. Romae 1772, Nik. Angelus M. Landini, episc. Porphyr. -papier -pieczęć -lat.
18. Romae 1782, Pius VI -pergamin -pieczęć -lat.
19. Neumark 1784 Rada Miejska -papier -reszty piecz. -germ.

Analizując informacje z roku 1928 oraz te spisane w teczce, widać pewne nieścisłości. Niestety z uwagi na brak określenia daty sporządzenia spisu na teczce, niemożliwe jest ustalenie, w którym momencie poszczególne dokumenty zaginęły lub zostały zniszczone. Istnieje również prawdopodobieństwo, iż błędnie sporządzono informacje na potrzeby publikacji z 1928 roku.

Na spisie występującym na teczce nie uwzględniono czterech pozycji, z których dwie mają dawne sygnatury i dwie, które ich nie posiadają. Są to dokument wystawiony przez króla Augusta III z roku 1750, wypis z akt Tomasza Działyńskiego z roku 1716, wypis z akt sądu grodzkiego z 1692 oraz kopia wypisu z ksiąg ławniczych z 1771 roku.

Obecnie po przeprowadzonej konserwacji dokumenty umieszczono w jednym z pomieszczeń magazynowych toruńskiego archiwum diecezjalnego, wraz z pozostałymi dokumentami pergaminowymi i papierowymi przechowywanymi w tej instytucji.

III. Charakterystyka archiwalna zbioru dokumentów

Nazwa zbioru to “Parafia pod wezwaniem Świętego Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim. Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych”. Jej pierwszy człon nawiązuje do tytułu nadanemu zespołowi, którego twórcą jest parafia Nowomiejska.

Granice chronologiczne zbioru obejmują lata 1546-1784. Rozbieżność w stosunku do granic chronologicznych twórcy wynika z utworzenia oddzielnego zbioru dla dokumentów papierowych i pergaminowych.

Zbiór składa się z 23 jednostek fizycznych, w których 10 dokumentów zapisano na tej samej karcie. W związku z tym jednostek archiwalnych w zbiorze jest 28.

Procentowy stan zachowania w stosunku do pierwotnego jest ciężki do ustalenia. Na większości jednostek w zbiorze znajduje się numeracja stanowiąca dawne sygnatury archiwalne. Numeracja ta nie jest ciągła co pokazuje, że z pewnością występują tu liczne braki. Pierwsze znane opracowanie dotyczące stanu zachowania z roku 1928 mówi, że w archiwum parafialnym istnieje zbiór dokumentów z lat 1546-1784, na który składa się 16 dokumentów pergaminowych². Porównując ramy chronologiczne pochodzące ze spisu do tych obecnych można odnieść wrażenie, iż zbiór od tamtego czasu zachował się w stanie niezmiennym, jednakże analizując materiał piśmienny poszczególnych dokumentów widać chociażby, iż do czasów obecnych z 16 dokumentów pergaminowych zachowało się ich jedynie 8. Niestety autorzy spisu nie umieścili w nim ilości dokumentów papierowych więc niemożliwe jest porównanie do stanu obecnego.

Wydzielony zbiór stanowi archiwum odbiorcy. Występujące w nim sygnatury kancelaryjno-archiwalne “N[ume]ro [cyfra rzymska]” pozwalają na odtworzenie układu większości jednostek w archiwum parafialnym. W układzie nadanym przez twórcę trudno jednak doszukać się logicznego porządku. W zespole “Parafia pod wezwaniem Świętego Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim” nie zachowała się żadna forma pomocy kancelaryjnych czy też archiwalnych.

Wszystkie jednostki mają formę dokumentu. Zdecydowana większość dokumentów papierowych to jedna karta złożona na pół, zaś siedem jednostek składa się z dwóch połączonych ze sobą kart.

² *Diecezja chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny*, Pelplin 1928, s. 499.

Dokumenty pochodzące z opisywanego zbioru zostały poddane pełnej konserwacji i restauracji. Ich początkowy stan został określony na bardzo zły. Jednostki przechowywano w kopertach o wymiarach 235 x 150 mm, były wielokrotnie złożone w klaserze na dokumenty. Prace konserwatorskie polegały przede wszystkim na rozprostowaniu dokumentów, wyczyszczeniu, uzupełnieniu ubytków oraz zabezpieczeniu wżerów atramentowych.

Wszystkie jednostki po przeprowadzeniu prac konserwatorskich zostały zdigitalizowane.

IV. Zawartość zbioru

Zbiór podczas opracowania został podzielony na dwie serie. Na pierwszą serię składają się dokumenty zawierające sygnatury kancelaryjno-archiwalne, co pozwoliło na odtworzenie układu nadanego przez odbiorcę dokumentów. W drugiej serii, w której skład wchodzi trzy jednostki, układ chronologiczny został nadany przez osoby opracowujące zbiór.

Zawartość obu serii jest dość jednolita. Największą grupę dokumentów pod względem tematycznym stanowią nadania, darowizny oraz ich potwierdzenia w ilości 10 sztuk. W zbiorze występują trzy dokumenty ustanawiające w parafii odpust oraz trzy erygujące ołtarz wraz z ustanowieniem odpustu. W skład zbioru wchodzi także dwa dokumenty biskupów Włoskich na mocy których przekazano relikwie do parafii Nowomiejskiej. Pozostałe pojedyncze dokumenty to: dyspensa proboszcza, polecenie królewskie, wyciąg z akt sądowych oraz oświadczenie Rady Miasta. Pięć dokumentów które zapisano na tej samej karcie z innym dokumentem stanowi potwierdzenie jego zapisów.

V. Analiza metod porządkowania i opracowania

Prace nad zbiorem rozpoczęły się od przeprowadzenia studiów wstępnych, następnie zinwentaryzowano poszczególne jednostki na kartach inwentarzowych przeznaczonych do dokumentów pergaminowych i papierowych. Wzór karty "NDAP 0-3" określa pismo okólna nr 7 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 9 grudnia 1981 r. w sprawie wytycznych dotyczących opracowania dokumentów pergaminowych i papierowych przechowywanych w archiwach państwowych.

W efekcie przeprowadzonej konserwacji stwierdzono występowanie dawnych sygnatur kancelaryjno-archiwalnych, które miały postać numerów bieżących. Do dziś zachowały się 23 jednostki fizyczne, jednak z sygnatur dawnych wynika, iż mogło ich być ponad sześćdziesiąt. Sygnatury dawne zachowały się na dwudziestu jednostkach fizycznych, zaś na trzech z nich nie występują. W związku z powyższym problemem zdecydowano się na odtworzenie układu pierwotnego dla dwudziestu jednostek, natomiast w drugiej części dokumenty uszeregowano w kolejności chronologicznej.

Wykaz serii i sygnatur

1. Układ odtworzony (sygn. 1-20)
2. Układ nadany (sygn. 21-23)

Sygn.	Regest	Data, miejsce	Stan fizyczny	Sygn. dawne	Uwagi
P/62/1	Wypis z akt administracji sede vacante diecezji chełmińskiej i pomezkańskiej Tomasz Działyński, wojewoda chełmiński, starosta bratiański i łąkorski na prośbę dziekana nowomiejskiego Jana Ewertowskiego nadaje farze nowomiejskiej określone grunty jako ekwiwalent za zaległe dochody z folwarku nowomiejskiego.	13.11.1716 Chełmża	209x338m, papier, pieczęć	Nro 2	
P/62/2	Tomasz Działyński, wojewoda pomorski i starosta bratiański, nadaje w dożywocie księdzu Janowi Ewertowskiemu, proboszczowi nowomiejskiemu i jego następcom, określone grunty i ogrody, ale z wyłączeniem	14.04.1695 Łąkorek	324x206m, papier, pieczęć	Nro 4	

	zabudowań, po zbiegłym Janie Wittkierze, mieszczaninie Nowego Miasta Lubawskiego, pod warunkiem odprawiania w kaplicy św. Krzyża, znajdującej się w dworze starościńskim, cotygodniowego nabożeństwa za dusze przodków starosty.				
P/62/3	Wypis z akt sądu grodzkiego w Kowalewie Jan Ewertowski, proboszcz i dziekan nowomiejski, pozywa Mariannę, żonę Mikołaja Świącickiego oraz Annę żonę Pawła Ritbacha przed sąd grodzki w Kowalewie w sprawie spłaty sum zapisanych na dobrach Bielice.	1692 Kowalewo	203x328m, papier, pieczęć	Nro 5	
P/62/4	Wypis z ksiąg grodzkich kowalewskich Jadwiga z Czarnkowskich, wdowa po wojewodzie pomorskim Pawle Działyńskim oświadcza, że jest winna Zofii z Rosnowskich, żonie Łukasza Chelstowskiego, 2500 florenów i sumę tę zabezpiecza na swych dobrach tak ruchomych jak i nieruchomościach.	29.10.1647 Kowalewo	196x320m, papier	Nro 6	
P/62/5	Burmistrz i Rada Nowego Miasta Lubawskiego oświadcza, że na gruncie zarządzenia Kamery z 6 września 1782 r. kościołowi w Nowym Mieście Lubawskim wypłacony został zbyt duży czynsz od kapitału 400 florenów.	31.08.1784 Nowe Miasto	200x344m, papier, pieczęć	Nro 9	
P/62/6	Tomasz Działyński, wojewoda chełmiński, starosta bratiański ze względu na zniszczenia, którym uległ w ostatnich latach kościół nowomiejski i koszty prowadzonych przez ks. Jana	13.06.1709 Łąkorek	362x232m, papier, pieczęć	Nro 25	

	Ewertowskiego remontów, zapisuje na czas swego życia ¼ z 40 kamieni łożu z dochodów starościńskich z Nowego Miasta Lubawskiego, z których to dziesięciu kamieni cztery przeznacza na utrzymanie lampy przed ołtarzem, sześć zaś na pokrycie kosztów remontów i obiecuje starania o wieczyste zatwierdzenie nadania przez króla i stany Rzeczypospolitej.				
P/62/ 7	Papież Pius VI przyznaje 10 lat odpustu wszystkim odwiedzającym kościół pod wezwaniem św. Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim w dni św. Tomasza Apostoła i św. Walentego.	28.09.1782 Rzym	419x136m, pergamin, pieczęć	Nro 27	Na odwrociu karty zapisany dokument sygn. 7.1
P/62/ 7.1	Józef Rudnicki wikariusz in spritualibus i oficjał generalny chełmiński aprobuje i poleca ogłosić odpust nadany przez papieża kościołowi w Nowym Mieście.	30.10.1782 Chełmża	419x136m, pergamin, pieczęć	Nro 27	Spisany na odwrociu karty z dokumentu 7.
P/62/ 8	Papież Klemens XII przyznaje 10 lat odpustu bractwu Dobrej Śmierci [Confraternitatis Bonae Mortis] działającemu przy ołtarzu Najświętszej Maryi Panny.	23.12.1732 Rzym	416x154m, pergamin	Nro 28	Spisany na jednej karcie z dokumentem 8.1.
P/62/ 8.1	Tomasz Franciszek Czapski, biskup chełmiński i pomeznański aprobuje i poleca ogłosić, że każdy kto przy nowo fundowanym ołtarzu Najświętszej Maryi Panny w farze nowomiejskiej w którykolwiek poniedziałek któregoś tygodnia wysłucha mszy za zmarłych, uzyska odpust przyznany przez papieża.	2.03.1733 Lubawa	416x154m, pergamin	Nro 28	Spisany na jednej karcie z dokumentem 8.
P/62/ 9	Papież Benedykt XIV przyznaje 7 lat odpustu modlącym się przy ołtarzu Bractwa Dobrej Śmierci [ołtarz NMP] w kościele w	3.09.1743 Rzym	423x149m, pergamin, pieczęć	Nro 29	Na odwrociu karty zapisany dokument

	Nowym Mieście Lubawskim.				sygn. 9.1
P/62/ 9.1	Andrzej Stanisław Załuski biskup chełmiński i pomeznański aprobuje i poleca ogłosić, że każdy kto ołtarzu Bractwa Dobrej Śmierci w farze nowomiejskiej w którykolwiek poniedziałek któregoś tygodnia wysłucha mszy za zmarłych, uzyska odpust przyznany przez papieża	29.11.1743 Chełmża	423x149m, pergamin, pieczęć	Nro 29	Spisany na odwrociu karty z dokumentu 9.
P/62/ 10	Papież Benedykt XIV przyznaje kościołowi pod wezwaniem św. Tomasza Apostoła w Lubawie [!] 10 lat odpustu w dni św. Tomasza Apostoła i św. Walentego.	23.08.1742 Rzym	432x142m, pergamin	Nro 30	
P/62/ 11	Papież Benedykt XIV przyznaje 10 lat odpustu modlącym się przy ołtarzu Bractwa Dobrej Śmierci [ołtarz NMP] w kościele w Nowym Mieście Lubawskim.	28.04.1750 Rzym	430x134m, pergamin, śląd po pieczęci	Nro 31	Na odwrociu karty zapisany dokument sygn. 11.1
P/62/ 11.1	[Wojciech Stanisław] Leski, biskup chełmiński i pomeznański aprobuje i poleca ogłosić, że każdy kto przy ołtarzu Bractwa Dobrej Śmierci w farze nowomiejskiej w którykolwiek poniedziałek któregoś tygodnia, według dawnego zwyczaju, wysłucha mszy za zmarłych, uzyska odpust przyznany przez papieża.	29.02.1752	430x134m, pergamin, śląd po pieczęci	Nro 31	Spisany na odwrociu karty z dokumentu 11.
P/62/ 12	August III król Polski, przywraca Katarzynie Ewertowskiej i jej potomkom prawa do dóbr po jej dziadzie, zbiegłym mieszczaninie nowomiejskim i protestancie Janie Wittkierze, skonfiskowanych przez zmarłego Tomasza Działyńskiego, wojewodę chełmińskiego i starostę bratiańskiego.	15.10.1746 Warszawa	384x237m, papier, pieczęć	Nro 32	
P/62/ 13	Papież Benedykt XIV przyznaje dziesięć lat odpustu wszystkim odwiedzającym kościół pod wezwaniem św. Tomasza Apostoła	10.02.1756 Rzym	429x144m, pergamin, śląd po pieczęci	Nro 33	Na odwrociu karty zapisany dokument

	w Nowym Mieście Lubawskim w dzień św. Walentego.				sygn. 13.1
P/62/ 13.1	Wojciech Stanisław Leski, biskup chełmiński i pomezkański aprobeuje i poleca ogłosić odpust nadany przez papieża kościołowi pod wezwaniem św. Tomasza w Nowym Mieście Lubawskim.	9.07.1756 Starogród	429x144m, pergamin, śląd po pieczęci	Nro 33	Dokument zapisany na odwrociu dokumentu sygn. 13.
P/62/ 14	Mikołaj Landini, biskup Pophyru, Sacratio Apostolico Praefectus zaświadcza, że umieszczony w srebrnej ampułce fragment tkaniny, został pobrany z chusty [velum] Najświętszej Maryi Panny przechowywanej w kościele św. Anastazji w Rzymie i może być okazywany wiernym jako relikwia.	30.03.1772 Rzym	269x195m, papier, pieczęć	Nro 35	
P/62/ 15	Guido Urselli biskup Caesena i papieski praelatus domesticus zaświadcza, że umieszczone w kryształowej ampułce, oprawionej w srebro szczątki, są relikwiami pobranymi z kości św. Tomasza Apostoła.	01.1763 Cesena	311x211m, papier, pieczęć	Nro 36	
P/62/ 16	Papież Innocenty XII informuje swojego nuncjusza w Polsce, że Jan Ewertowski, kapłan diecezji chełmińskiej, któremu na mocy dyspensy papieskiej powierzono parafie Tannsee [Świerki, powiat malborski?] i Nowe Miasto Lubawskie, pierwszą dożywotnio a drugą w administrację na pięć lat, otrzymuje je na nowo, pierwszą dożywotnio, drugą zaś na trzy lata.	17.12.1698 Rzym	388x241m, pergamin, bulla ołowiana	Nro 37	
P/62/ 17	August III król Polski, zatwierdza na rzecz fary w Nowym Mieście Lubawskim posiadanie łąk i gruntów Fabianka, które wcześniej Kościół trzymał w zastawie.	5.10.1746 Warszawa	388x243m m, papier, pieczęć	Nro 44	
P/62/ 18	[Kopia] August II, król Polski na prośbę rajców i mieszczan nowomiejskich	4.04.1703 Malbork	203x334m, papier	Nro 45	

	konfesji augsburskiej wyraża zgodę na zakup ogrodu położonego w pobliżu bramy bratjańskiej, a należącego do spadkobierców Michała Wittera mieszczanina nowomiejskiego, z przeznaczeniem na cmentarz protestancki.				
P/62/ 19	Rada, ława i przedstawiciele pospólstwa Nowego Miasta Lubawskiego oświadczają, że ich poprzednicy pożyczili niegdyś na potrzeby miasta od ks. Marcina Przebojewskiego, proboszcza i dziekana nowomiejskiego, sumę tysiąca złotych i obligują się spłacać ją farze nowomiejskiej, na mocy zapisu testamentowego Przebojewskiego, w rocznych ratach po 60 złotych, płatnych na św. Marcina.	7.01.1680 Nowe Miasto	201x326m, papier, ślad po pieczęci	Nro 56	
P/62/ 20	Zygmunt król Polski, poleca biskupowi chełmińskiemu Tiedmanowi [Giese] by dopilnował, żeby zapisane na Rakowiczach zaległe czynsze od posiadaczy tej wsi, szlachejnych Ludwika i Melchiora Pokrzywińskich, zostały wypłacone kościołowi parafialnemu w Nowym Mieście Lubawskim i w przyszłości żeby powinności były regulowane co roku.	29.11.1546 Kraków	322x401m, papier, pieczęć	Nro 62	
P/62/ 21	[Kopia z 1784 r.] Wypis z ksiąg ławniczych Nowego Miasta Lubawskiego Józef Langa, Barbara z Langów Kulisienska i Antoni Kulisienski, zgodnie z wolą zmarłych rodziców Józefa i Barbary zapisują kościołowi w Nowym Mieście Lubawskim na gruncie zwanym Fabianka, sumę stu złotych, z których rocznie wypłacanych	1771	216x356m, papier, pieczęć	-	

	będzie po pięć złotych na rzecz nabożeństwa za duszę ich rodziców.				
P/62/ 22	August III król polski etc., potwierdza dokument, w którym August II król polski potwierdza dokument, w którym Władysław IV król polski potwierdza ekstrakt z ksiąg miejskich miasta Kurzętnika zawierający oblatę, dokonaną przez wymienionych mieszczan Nowego Miasta Lubawskiego, dokumentu, którym Ludwik von Erlichhausen wielki mistrz Zakonu Niemieckiego, potwierdza i zatwierdza nadanie uczynione na rzecz mieszczan Nowego Miasta Lubawskiego przez Winricha Kniprode, wielkiego mistrza Zakonu Niemieckiego: dwudziestu łanów, których granice wyznacza dokument Winricha Kniprode, wsi Kemmith, liczącej trzydzieści łanów, wraz z sołectwem i powinnościami, gruntu położonego w pobliżu mostu, koło łaźni i browaru, pewnych ogrodów oraz wolnego rybołówstwa na pewnym odcinku Drwęcy, a także określa powinności z tych dóbr.	28.07.1750 Warszawa	269x317m, pergamin	-	
P/62/ 23	Wypis z ksiąg burmistrzowskich Nowego Miasta Lubawskiego Magistrat Nowego Miasta Lubawskiego, na prośbę prowizorów szpitala, poleca wyznaczonym deputatom otaksowanie szpitalnych gruntów położonych przy po lewej stronie drogi do klasztoru, za św. Jerzym, między działkami Krzysztofa Wiosny i Kazimierza Bolesty.	23.10.1751 Nowe Miasto	206x353m m, papier, pieczęć	-	